

NOBILIS CAHIER 15
Grietje Postma
kleurenhout- en linosneden

< Op de voorzijde van het omslag is afgebeeld **2018-III**, houtsnede, 400 x 400 mm (detail).

1989-II, houtsnede, 500 x 400 mm.

Grietje Postma

NOBILIS CAHIER 15
Grietje Postma
kleurenhout- en lino'snedes

Dertig jaar geleden zag ik in Galerie Brink 7 voor het eerst haar kleurrijke houtsnedes in de reductietechniek. De galerie van Hennie van Voorn zetelde in een klein kunstenaarsparadijs aan de brink in het Drentse Yde. Daar leerde ik ook het werk van de etser Reinder Homan en houtsnijder Siemen Dijkstra kennen. Hennie verkocht er prachtige keramiek van Johan Broekema en houtgraveur Peter Lazarov kreeg een gastvrij onthaal in de galerie. Daar kocht ik mijn eerste Postma-prent 1987-IV. Ja, de titels van haar werken bestaan uit cijfers, niet uit letters. 1987-IV betekent: de vierde prent die Grietje Postma in 1987 heeft gemaakt. De houtsnede 1987-IV maakt thans deel uit van de Nobilis-collectie in Fochteloo, maar hing sinds 1991 bij me thuis in Haule, in de familieboerderij Jonker-Postma. Ruim twintig jaar lang bewonderde ik haar prachtige prenten en pas bij een atelierbezoek in 2014 in Boelenslaan ontdekte ik dat zij mijn achternichtje is.

In 2016 mocht onze Stichting het boek *Grietje Postma - Gesneden Stilte* uitgeven, in een oplage van 750 exemplaren, met een meer dan voortreffelijke inleiding van Rob Møhlmann. Hij is niet alleen een prachtige schilder en hele goede auteur, hij runt met zijn vrijwilligers ook een geweldig museum in Appingedam. Het boek over Grietje Postma is bij ons al lange tijd uitverkocht, maar ik blader er nog zo graag in. Dan geniet ik met volle teugen van haar indrukwekkende houtsnedes en stiekem ben ik er dan heel erg trots op dat wij dat boek op deze manier mochten uitgeven. Alleen jammer dat het uitverkocht is.

Grietje Postma volgde haar opleiding aan Academie Minerva in Groningen. Schilderen bij Jan van Loon en grafiek bij Wim van Veen. Ze hoopt ooit toch ook weer eens wat meer tijd te vinden voor schilderen, want het prenten maken is een tijdrovende bezigheid. Wim van Veen heeft haar enorm gestimuleerd om prenten te maken. Zij bewondert zijn werk en met name het kleurgebruik in zijn prenten. In haar eigen werk is ze soms lastig voor zichzelf. Ze twijfelt veel, zoekt naar meer helderheid in de prent en elke keer vraagt ze zich weer af bij welke drukgang het tijd is om te stoppen. Veel van haar houtsnedes kennen tussen de tien en vijftien drukgangen.

In haar landschapsprenten met bomen komt de lucht vaak het laatste. De lucht valt als het ware over het landschap. De lichte heldere kleuren in een prent doet ze eerst. Maar die lichte kleuren worden niet gevormd in één drukgang, dat kunnen er meerdere zijn. Haar werk is zo subtiel! Ze is heel gevoelig voor de sfeer of beter gezegd de atmosfeer in haar prenten. Ze voelt zich thuis bij de term lyrisch realisme. Haar landschappen zijn heel her-

17A. 8p. 12

Deutscher, Roma - 1815 - III.

2013-III, houtsnede, 400 x 560 mm.

kenbaar, toch zijn het meestal geen bestaande landschappen. Op een tentoonstelling van haar werk in het centrum voor prentkunst in Fochteloo hoorde ik eens dat mensen met stelligheid wisten te melden dat het bospad op houtsnede 2013-III een bospad in Twente was, de volgende dag wist iemand mij te vertellen dat het pad achter Boyl (Weststellingwerf) lag en nog geen uur later had iemand anders op dat pad gewandeld tijdens een familiebezoek in Noord-Brabant.

Bomen en boswallen spelen een prominente rol. Hoe kan dat ook anders voor een kunstenaar die zich verbonden voelt met de Friese Wouden. Ze brengt eerst een potloodtekening aan op de plaat van berkentriplex. De tekening wordt overgetrokken met inkt en afgedekt met schellakspiritus. Op dat moment heeft ze nog geen plan voor het aantal drukgangen en welke kleuren er allemaal een rol zullen spelen. Dus de prent groeit als het ware gedurende het proces van het wegsnijden van het hout met kleine gutsen. In alles zie je dat elk onderdeel van het maakproces volledige concentratie vraagt; in alles werkt ze heel precies. Dit is ook goed te zien als je de oude gebruikte platen bekijkt. Ze werkt vaak op koperdiepdrukpapier en soms op het dunne Japanse papier. Vroeger drukte ze graag met de waterinkten van Van Son, maar die worden al heel lang niet meer geleverd. Ze werkt nu o.a. met Van Ginkel-inkten. In 2018 vertelt ze aan het tijdschrift *Landleven* over haar techniek van de reductiehoutsnede: 'Ik hou van hout, door de geur, de nervatuur, de levendigheid. Het stuk dat ik uitzoek moet bij de voorstelling passen, er kan iets van de structuur van het hout in de afdruk terecht komen.' En over het drukken van kleurlagen over elkaar heen: 'Lagen komen over elkaar, alles schemert door, hoe de huid het papier raakt. Het drukproces is een wezenlijk onderdeel van de kunst. Ik zou het nooit uit handen kunnen geven. Bij iedere drukgang bekijk ik hoe nu verder. De plank raakt tijdens het drukken steeds verder verzadigd met inkt, dus je moet aanvoelen of er iets meer of minder inkt op moet. Dat maakt het heel intensief om op een gegeven moment 25 prenten te krijgen die in de richting komen van het beeld dat ik voor ogen heb. Het eigene van deze techniek is dat geen enkele druk exact hetzelfde is. Ja, ik word er af en toe weleens gek van dat het altijd beter kan en dat er maar één de mooiste is. Ik ben er soms wat te intensief mee bezig, maar dat zal ook de kracht zijn, geen lijntje is zomaar neergezet.'

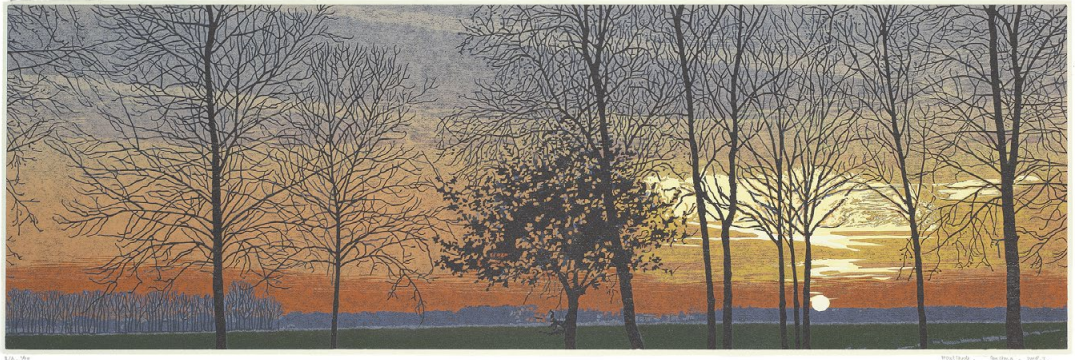
Ze werkt meestal van licht naar donker en dan weer terug naar licht. Altijd opnieuw ontdekt ze weer iets nieuws in de mogelijkheden van haar techniek. Ondertussen verhuisde ze van Boelenslaan naar Drachten. Ze maakte in 2021 de Vriendenprent van de Stichting Nobilis (pag. 44).

Achter in dit cahier vindt u een overzicht van alle publicaties over haar of met haar werk en de lange lijst van tentoonstellingen en de collecties waar haar werk in opgenomen is. In 2016 was er een overzichtstentoonstelling van haar meerkleurenhoutsnedes in het centrum voor prentkunst in Fochteloo te zien. In 2018 nam ze deel aan het project *Verstild. Tien kunstenaars zien het Fochtelooerveen* en in dat jaar maakte ze ook de houtsnede 2018-I

het uitzicht van het centrum voor prentkunst. Het blijft een lievelingsprent. In oktober 2021, bij het verschijnen van dit Nobilis-cahier, is er de tentoonstelling met haar nieuwe werk en de vriendenprent 2021 van de Stichting Nobilis wordt daar gepresenteerd. Toen ze begon met de prent bedroeg het aantal vrienden 167 en we dachten aan 200 ruim voldoende te hebben, maar dit jaar is er een groeispurt in het aantal Vrienden. Grietje vertelde me dat ze met 220 wilde beginnen, in de hoop 200 goede drukken over te houden. 'Normaal gesproken probeer ik rond de 25 goede drukken over te houden, 200 is heel wat anders, maar toch wil ik een echte meerkleurendruk maken. Het drukproces neemt voor mij een belangrijke rol in tijdens het maken van een reductiehoutsneede. Ik wilde het spannend voor mezelf houden door het experimenteren, waar ik het laatste jaar mee bezig was, door te zetten. Ik wil proberen de houtsneede te combineren met de linoleumsneede. Ik ben begonnen met het uitsnijden van twee bomen in linoleum. Als silhouet zouden die dan later over de avondlucht van een houtsneede van een houtsneede worden gedrukt. Vervolgens ben ik met de houtsneede begonnen. Terwijl ik zeer geconcentreerd bezig was met de avondlucht, vergat ik dat die straks achter de bomen zou verdwijnen. Kortom: na een proefdruk bleek dat al het werk wat ik in het snijden en drukken van de lucht had zitten, bijna helemaal weg zou vallen, als de bomen er overheen werden gedrukt. Ik heb toen besloten om de houtsneede met de lucht anders af te werken. Dat is nu in principe een voor mij veel abstracter werk geworden, maar ik ben er tevreden mee. Omdat ik de reeds uitgesneden bomen niet wilde laten liggen, ben ik begonnen met nieuwe achtergronden te drukken. Toch weer experimenteren met avondluchten. In een aantal variaties heb ik afdrukken gemaakt, die voor de verkoop zijn. Voorbeelden hiervan zijn in dit cahier afgedrukt op pagina 45.'

U begrijpt: Stichting Nobilis, haar bestuur en vrijwilligers, zijn wederom apetrots.

Pieter Jonker

2018-I, houtsneede, 200 x 600 mm.

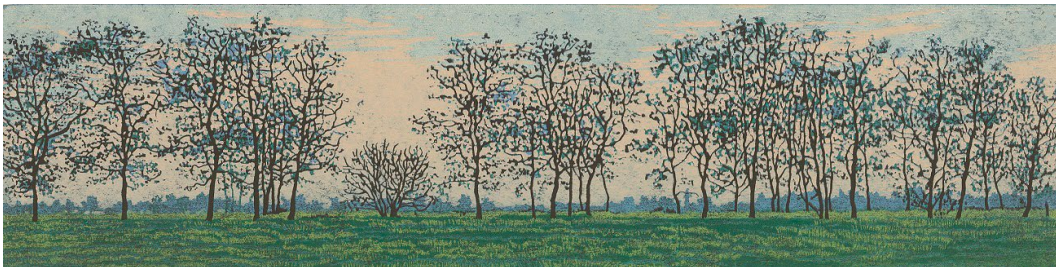
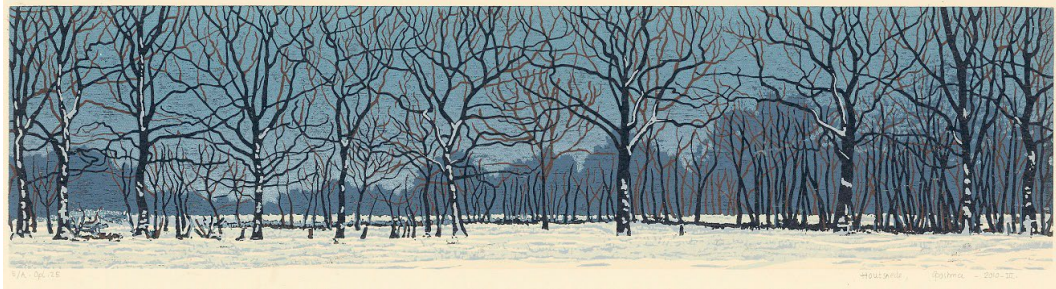
2020-I, houtsnede, 455 x 360 mm.

V.A. 192

Houtsnede, 400 x 500 mm. - 2021_11

2021-I, houtsnede, 400 x 500 mm.

2010-II, 2010-III en 2010-I, houtsnedes, 100 x 400 mm.

2020-IX, houtsnede, 345 x 605 mm.